

TC Domina Shopping jaunais āra tirdzniecības koncepts pavēris iespējas gan kafejnīcām, gan apavu un apģērbu tirgotājiem.

Brīdis, kad preces vairs nevar stāvēt un pircēji grib pirkt

Līdzās kaimiņvalstu – Igaunijas un Lietuvas – uzsāktai ierobežojumu visaptverošai mīkstināšanai jau kopš aprīļa vidus, Latvijas tirdzniecības centru (TC) kaulēšanās par iespēju strādāt, jo dienas, jo vairāk atgādina konkrētas sankcijas vienas nozares dalībniekiem, ko pierāda arī pirmie tiesvedību pieteikumi Satversmes tiesā

Autors Jānis Goldbergs
Foto no Domina Shopping arhīva

Lai arī ilgstoši skaidrojumi un ziņojumi valdībai noveda pie noteikumu mīkstināšanas, nosakot, ka komersanti, kas rod iespēju atvērt atsevišķu ieeju savos veikalos, var strādāt, kopumā tiesiskā situācija tikai pasliktinājās, jo tie, kuriem šādu iespēju – ierīkot atse-

višķu ieeju – nav, tiek diskriminēti attiecībā pret citiem un nākas turpināt pielāgošanos pašu spēkiem, kas atsevišķos centros arī iespējams.

Pētījums pierāda ventilācijas tehniskos parametrus

Tirdzniecības centru kopīgi pasūtītais pētījums Rīgas Stradiņa universitātes Higienas un arodslimību laboratorijai liecina, ka centros gaisa kvalitāte atbilst augstākajiem standartiem. Vēstulē premjeram,

veselības ministram, kā arī SPKC direktoram TC aicina pievērst tam uzmanību. Mērījumi pēc būtības liecina, ka tirdzniecības centri ir droša iepirkšanās vieta un nu jau ir pamatots kolektīvs lūgums valdībai rīkoties atbilstoši faktiem, nevis balstoties provizoriskās bailēs par iespējamībām, kurām irniecīga iespējamība iestāties.

RSU pētnieki no šā gada 15. līdz 20. aprīlim mērījuši oglekļa dioksīda līmeni tirdzniecības centros, un pētījums parāda, ka

tas ir no 395 ppm līdz 690 ppm. Ppm ir mērvienība, kas norāda oglekļa dioksīda saturu. Pēc Apvienotās Karalistes *Environment and Modelling group* pētnieku secinājumiem, šāds CO₂ saturs norāda uz ļoti labu gaisa kvalitāti telpās. Pieļaujamais līmenis telpās ir zem 800 ppm. TC uzsver, ka šis mērījums parāda TC gaisa kvalitāti, parāda, ka centri ir droša iepirkšanās vieta un visi īpašie ierobežojumi būtu jāatceļ.

Jāpiebilst, ka pētījums vien pierāda TC jau iepriekš norādīto un apstiprina šo ēku ventilācijas sistēmu tehniskos parametrus. Proti, jau sen pirms Covid krīzes TC ir izvirzīti augsti standarti telpu ventilācijai, un tie tikuši pildīti. Turklāt valdībā šie standarti ir labi zināmi un zināmas arī iespējas, ko šāda ventilācija var nodrošināt. Līdztekus šīm zināšanām tika pieņemti lēmumi, kuru pamatā bija viens, samērā rupjš arguments – ierobežot pulcēšanos – bez kādiem tālākiem paskaidrojumiem vai sapratnes, ko tas mainīs vai nemainīs. Apliecinājumu savām ventilācijas sistēmām RSU pētniekiem pasūtīja pieci tirdzniecības centri – *Alfa*, *Domina Shopping*, *Galleria Riga*, *Galerija Centrs* un *Origo*,

papildus norādot, ka nodrošinātā gaisa cirkulācija ir pietiekama apgalvojumam, ka vīrusa izplatība netiek veicināta. Salīdzinājumam – vairākos TC CO₂ līmenis nepārsniedz 475 ppm, tajā pašā laikā dienas vidū Rīgas centrā CO₂ līmenis gaisā ir virs 530 ppm. Pētījumā norādīts arī, ka nelielā apgērbi veikalā, kuram atļauts darboties, CO₂ līmenis pārsniedzis 989 ppm, kas liecina, ka telpa ir nepietiekami vēdināta un infekcijas transmisija tiek veicināta. Jāpiebilst, ka pēc pēdējiem datiem, neraugoties uz to, ka cilvēki iepērkas mazākos veikalos, brauc sabiedriskajā transportā un pulcējas parkos, vidējā saslimstība valstī samazinās.

Kropļo konkurenci un pastiprina pulcēšanos

Nekustamā īpašuma attīstītāju alianses valdes priekšsēdētājs Mārtiņš Vanags un TC vadītājas vēstulē valdībai norāda, ka Ekonomikas ministrijas februāra beigās ieviestais drošas tirdzniecības modelis sevi jau ir attaisnojis, bet atbilstoša rīcība no valdības nesejo. Proti, tirgotāji noteikumus ievēro un ievieš, nevis cenšas tos pārkāpt, tomēr ierobežojumu atvieglojumi tā arī nesejo. ➡

Viedoklis JYSK par taisnīgumu!

Andris Tauriņš,
ZAB Sorainen partneris, zvērināts
advokāts

Mūsu klients – Dānijas lielākais starptautiskais mazumtirdzniecības operators JYSK ir lūdzis pārstāvēt viņa intereses Ekonomikas ministrijā, Konkurences padomē un Satversmes tiesā. Interesu aizstāvība pirmajās divās instancēs daļēji sekmēja ierobežojumu mīkstināšanu. Proti, tika atļauta tirdzniecība tiem komersantiem, kas spēj tirdzniecības centrā izveidot atsevišķu ieeju savā veikalā.

Mūsu klients joprojām uztur 5. maijā iesniegto konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesā ar mērķi panākt savu subjektīvo tiesību aizsardzību, pastarpināti veicinot arī Latvijas tiesiskās sistēmas un konstitucionālā taisnīguma pozitīvu attīstību.

Lietas būtība ir par Ministru kabineta noteiktajiem tirdzniecības ierobežojumiem tā sauktajos “lielajos tirdzniecības centros”, kuru tirdzniecībai atvēlētā platība pārsniedz 7000 m² un kuros darbojas vismaz pieci tirdzniecības dalībnieki.

JYSK ir liels tirdzniecības tīkls ar lielu daudzumu veikalu. Ietekme bijusi uz septiņiem veikaliem. Pavasara un vasaras sezonas kolekcijas tika nopirkas un līdz ar ierobežojumiem palika noliktavās. Šeit jāpiemin, ka arī interneta tirdzniecība tika ierobežota tieši tāpat, neļaujot preces izsniegt veikalos. Tajā pašā laikā cilvēki preces atrod un nopērk konkurentu veikalos, kas acīmredzami norāda, ka ierobežojumi ir kaitējuši mūsu klienta darbībai.

Šobrīd ir jautājums par pašu principu, par to, vai Ministru kabineta noteikumi ierobežoja JYSK, raugoties no Satversmes viedokļa, un gaidām, vai Satversmes tiesa mūsu sūdzību nolems skatīt.

“Apstākļi, kuros drīkst strādāt veikali ar kopējo tirdzniecības platību zem 7000 m² ārpus tirdzniecības centriem, rada ne tikai konkurences izkropļojumu, bet arī pastiprinātu pircēju klātbūtni tajos veikalos, kas ir atvērti, jo tie koncentrē sevī visus pircējus, arī tos, kas būtu devušies uz lielajiem tirdzniecības centriem,” vēstulē saka M. Vanags, pēc būtības pasakot, ka valdība ar saviem lēmumiem nevis ierobežo pulcēšanos, bet to pastiprina, tādējādi veicinot saslimstību.

Tam seko norāde, ka Lietuvā un Igaunijā ir atcelti praktiski visi ekonomiku ierobežojošie lēmumi, lai arī saslimstības rādītāji ir lielāki vai līdzīgi. Tādējādi iznāk, ka Latvijas valsts ar šādiem lēmumiem kropļo konkurenci arī Baltijas valstu līmenī, apzināti vai neapzināti radot apstākļus par sliktu Latvijas uzņēmējiem.

“... lēmumu virzība kaimiņvalstīs ir liels solis pretī ekonomikas atkopšanās periodam, un, jo ilgāk dzīvosim stingru ierobežojumu ēnā pie mums, jo lielāka konkurences plaša veidosies arī valstu starpā, padarot kaimiņus pievilcīgākus uzņēmumu attīstības plāniem ilgtermiņā,” teikts tirgotāju vēstulē valdībai.

TC telpās var vakcinēt

Nekustamo īpašumu attīstāju alianse dienu pēc vēstules nosūtīšanas valdībai nāca klajā arī ar paziņojumu, ka pie esošās, zinātniska pētījuma rezultātā apstiprinātās gaisa kvalitātes tirdzniecības centros ir gatavi piedāvāt telpas cilvēku vakcinācijai, ja Veselības ministrija to uzskatītu par nepieciešamu. Būtiskākā ir norāde, ka tirdzniecības centri spēj nodrošināt gaisa kvalitāti, kas ir pielīdzināma medicīniska rakstura iestādei, no kā arī seko pašsaprotams jautājums – kādēļ tirdzniecības centros vispār tika aizliegta jebkāda darbība?

Tirgotāji izdzīvo un cīnās dažādi

Komersanti, kuriem valdība, ieviešot ierobežojumus, solīja telpu nomas kompensāciju, par šādu eksistences iespēju nevienu mirkli nav bijuši sajūsmā. *Dienas Business* jau rakstīja, ka uzreiz pēc ierobežojumu ieviešanas TC daudzviet uzsāka āra tirdzniecību. Savukārt pēc atsevišķo ieeju principa ieviešanas – kam vien bija iespēja, tādas sāka pieprasīt TC. Tā, piemēram, 24. aprīlī TC *Alfa*, ierīkojot atsevišķu ieeju, darbu klātienē atsāka veikali *Zara*, *Apranga* un *Sportland*. TC *Alfa* vadītāja Liene Apine *Dienas Business* atklāja, ka no 25. maija sāka strādāt

Sinsay un *Reserved* veikali, bet no 26. maija – *Askona*, piebilstot, ka veikala *Apranga* ieeja ierīkota no TC daudzstāvu stāvvietas puses otrajā stāvā. Arī citos TC notiek līdzīgi procesi un, kas vien spēj, meklē vietu, kur pircēji varētu ienākt.

TC *Domina Shopping* pagājušajā nedēļā ieviesa jaunu ielu tirdzniecības konceptu pie C iejas. Darbu uzsāka 12 kafejnīcas, apģērbi un apavu veikali. Jaunajā ielu tirdzniecības konceptā piedalās gan *Domina Shopping* nomnieki, gan citi komersanti. Tas parāda, ka arī daļai tirgotāju, kuriem nav iespējas atvērt atsevišķas ieejas, tiek dota iespēja strādāt.

Bez pielāgošanās taktikas ir arī citi cīņas paņēmieni, jo, visticamāk, ka ne visiem ir pieņemams taisnīguma un saimnieciskais nihilisms, kuram jāpielāgojas dažu dienu laikā. Tā dāņu mazumtirdzniecības operators *JYSK* valdības ierobežojumus lūguši izskatīt Satversmes tiesā pēc būtības. Iespējams, ka šī prasība Satversmes tiesā, ja vien tiks izskatīta un būs par sliktu ierobežojumu noteikumiem, var kļūt par precedentu neskaitāmām zaudējumu piedziņas prāvām pret valsti.

JYSK Satversmes tiesā vērsās jau 5. maijā, bet nupat, 26. maijā, Satversmes tiesā vērsies arī pirmais tirdzniecības centrs – lielākais reģionālais TC *Valleta*, kas atrodas Valmierā. 27. maijā arī citi TC paziņoja par kopīga pieteikuma gatavošanu Satversmes tiesai. Visos pieteikumos jēga ir viena – apstrīdēt Ministru kabineta noteikumus par epidemioloģiskās drošības pasākumiem *Covid-19* infekcijas izplatības ierobežošanai, kas ierobežo tirgotājus tieši TC. ☞

Viedoklis Vieni drīkst strādāt, citi nē

Dina Bunce,
TC *Domina Shopping* direktore

Pašreiz ar atsevišķu ieeju no āra pie mums strādā deviņi veikali – *New Yorker*, *CCC*, *Sportland*, *Apranga*, *Pepco*, *Toy's Planet*, *Kidzone*, *Askona* un *JYSK*. Uz kopējā tirdzniecības vietu skaita tie ir nieka 5,1%.

Vienlaikus pie mums ir atvērts arī 61 veikals, kas ietilpst valdības atļauto veikalu sarakstā – aptiekas, grāmatnīcas, higiēnas preču, pārtikas veikali u.c. Kā rezultātā t/c *Domina Shopping* šobrīd strādā 70 nomnieki, kas ir nedaudz virs trešdaļas (39%) no visiem. Bet pārējie 106 uzņēmēji ir kļuvuši par likumdošanas ķīlniekiem – lai arī viņi visi ļoti gribētu atsākt pircēju apkalpošanu klātienē mūsu drošajās un labi ventilētajās tirdzniecības centra telpās, tomēr šādas iespējas viņiem nav. Kāpēc? Jo tā lēmusi valdība – kurš nav atļautajā sarakstā vai ar atsevišķu ieeju, tam strādāt aizliegts. Lai gan ir nedaudz palielinājis to veikalu skaitu, kuros pārdevēji beidzot var satikt savus klientus klātienē, tomēr ar to nav gana. Uzskatām, ka tā joprojām ir absurda un konkurenci kropļojoša situācija. Uzstājam, ka ir jāstrādā visiem tirdzniecības centru veikaliem! Tikai tā var nodrošināt godīgus tirgus apstākļus, normālu uzņēmējdarbības norisi, kā arī komfortu pircējiem. Nav normāli, ka cilvēkiem un jo īpaši ģimenēm ar maziem bērniem vai grūtniecēm nākas sliktos laikapstākļos stāvēt uz ielas garās rindās, lai iekļūtu sev nepieciešamajā veikalā. Nav arī normāli, ja ar āra ieeju aprīkoto veikalu apmeklētājiem nav iespēju apmeklēt labierīcības, kas izvietotas iekštelpās. Cilvēki ir pelnījuši cilvēcīgus iepirkšanās apstākļus, un mēs – *Domina Shopping* – to varam un gribam nodrošināt.